

International Journal of Languages' Education and Teaching
Volume 5, Issue 3, September 2017, p. 225-233

Received	Reviewed	Published	Doi Number
11.07.2017	24.07.2017	27.09.2017	10.18298/ijlet.1826

An Investigation on Types of Fluency Problems Observed in Speeches of Middle School Students

Eylem Ezgi ÖZDEMİR¹ & Gülmira KURUOĞLU²

ABSTRACT

The aim of the study is to assess the fluency problems observed in the speech of middle school students in terms of species. The study group consists of the sixth, seventh and eighth grade students in the Ticaret Borsası Secondary School located in the province of Bayraklı in İzmir. Power analysis was done for the sample and the sample was determined as 60 students. Each student participating in the study read the texts in the textbooks that correspond to the class levels and then the voice recordings of the students were taken while the texts were told by the students. Speech samples composed of at least 300 words from recorded speech samples were converted to transcription. The data obtained from the records were analyzed for the purpose of the study and statistically analyzed. As a result of the study, the most common types of fluency problems observed in students' speech were "filled gaps", "filled words", "repetitions", "hesitations", "prolongations" and at least "false starts".

Key Words: Speech, types of disfluency in speech, secondary school students.

Ortaokul Öğrencilerinin Konuşmalarında Gözlemlenen Akıcılık Sorunu Türlerinin İncelenmesi

ÖZET

Çalışmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin konuşmalarında gözlemlenen akıcılık sorunlarını türlerini "dolmuş duraklar", "tekrarlar", "dolmuş sözcükler", "tereddütlere", "yanlış başlangıçlar", "uzatmalar" açısından öğrencilerin sınıf düzeylerine göre değerlendirmektir. Çalışma grubu, İzmir ili Bayraklı ilçesinde bulunan Ticaret Borsası Ortaokulundaki altıncı, yedinci ve sekizinci sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Örneklem için güç analizi yapılmıştır ve örneklem 60 öğrenci olarak belirlenmiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerin her birine ders kitaplarında yer alan, sınıf düzeylerine uygun metinler okunmuş ve ardından metinler öğrenciler tarafından anlatılırken öğrencilerin ses kayıtları alınmıştır. Kaydedilen konuşma örneklerinden en az 300 sözcükten oluşan konuşma örnekleri çevriyazıya dönüştürülmüştür. Kayıtlardan elde edilen veriler çalışmanın amacı doğrultusunda incelenmiş ve istatistiksel olarak analiz edilmiştir. Çalışmanın sonucunda öğrencilerin konuşmalarında gözlemlenen akıcılık sorunu türlerinden en yaygın olarak "dolmuş duraklar", daha sonra "tekrarlar", "dolmuş sözcükler", "tereddütlere", "yanlış başlangıçlar", en az ise "uzatmalar" görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Konuşma, konuşmada akıcılık sorunu türleri, ortaokul öğrencileri.

¹ Arş. Gör., Dokuz Eylül Üniversitesi/ Buca Eğitim Fakültesi, Türkçe Öğretmenliği Bölümü, eylem.ozdemir@deu.edu.tr.

² Prof., Dokuz Eylül Üniversitesi/ Edebiyat Fakültesi, Dilbilim Bölümü, gulmira.kuruoglu@deu.edu.tr.

1. Giriş

Çocuklarda dil gelişimi ile çocukların konuşmalarında görülen normal akıcılık sorunları arasındaki ilişki son yıllarda giderek artan bir ilgi görmektedir. Araştırmacılar çocuklarda erken kekemelik davranışları ile normal akıcılık sorunlarını ayırt edebilmek için daha iyi tanımlama yöntemleri aramaktadırlar (Gordon ve Luper, 1989; Akt: Akgün, 2005: 15). Bu nedenle ortaokul öğrencilerinin konuşmalarında gözlemlenen akıcılık sorunlarının tanımlanması ve hangi tür akıcılık sorununun görüldüğünün belirlenmesi önem taşımaktadır.

Akıcılık sorunları üzerine gerçekleştirilen çalışmalarda, genel olarak akıcılık sorunlarının görülme sıklığı, süresi, tipleri ve eşlik eden ikincil davranışların betimlenmesine çalışılmıştır (DeJoy ve Gregory, 1985; Schwartz ve diğ., 1990; Geetha ve diğ., 2000; Pellowski ve Conture, 2002; Throneburg ve Yairi, 2001; Carlo ve Watson, 2003).

Starkweather (2002), konuşmada görülen akıcılık sorunlarını konuşmanın sürekliliğindeki bölünmeler olarak tanımlar ve boş duraklar, dolu duraklar, uzatmalar, tekrarlamalar, yanlış başlangıçlar gibi türleri mevcut olduğunu belirtir (Akt: Akgün, 2005: 17).

Bu çalışmada ilgili alan yazında yapılan çalışmalardan hareketle bir sınıflandırma belirlenmiş ve bu sınıflandırmada yer alan akıcılık sorunu türleri ortaokul öğrencilerin konuşmalarında gözlemlenmeye ve incelenmeye çalışılmıştır. Çalışmamızda akıcılık sorunu türleri altı tür olarak; "dolu durak", "dolgu sözcük", "tekrar", "tereddüt", "uzatma" ve "yanlış başlangıç" olarak ele alınmıştır.

Menyhárt (2003), dolu durakları konuşma sırasında konuşmacının genellikle kelime araştırma veya sonraki konuşmayı planlama süreci ile ilgili olarak ortaya çıktığını ve akıcılık sorunlarının bu türünün [umm], [uhh], [imm] gibi anlamsız unsurları içerebileceğini söyler (Akt: Vural, 2008: 19).

Ruhi (2001) ise Türkçe konuşmada bütüncü oluşturmak amacıyla yaptığı çalışmasında dolu durakları konuşma sırasında kullanılan [e], [ee] olarak tanımlar. Bu çalışmada ise; "dolu duraklar", konuşmacının, tüm konuşmasını açık ve kesin olarak hemen düzenleyemediği zaman, konuşmasını askıya alması ve konuşmaya devam etmeden önce [ee, u, imm] vb. devreye sokması olarak ele alınmıştır.

Konuşma sırasında ortaya çıkan bir diğer akıcılık sorunu türü dolgu sözcüklerdir. İngilizce "like"(gibi) , "well" (şey),"ok" (tamam), "you know" (bilirsin işte) gibi dolgu sözcükler (Carter ve McCarthy, 2006:172) , Türkçede "şey, işte, yani, falan" şeklinde karşımıza çıkar. Yalçın ve Adıgüzel (2014: 36) çalışmasında dolgu sözcük konuşma sırasında "yani, şey, hani" gibi sözcükleri normalden fazla kullanma olarak ele alır. Çalışmamızda dolgu sözcükler, konuşma sırasında *şey, işte, yani, falan, ondan sonra*, vb. sözcüklerin normalde olduğunda fazla kullanılma biçimi olarak incelenmiştir.

Tekrarlar, Liu ve diğerlerinin (2003: 957) çalışmasında konuşmada tekrarları üreten bir ifadeye tekrarlanan kısımlar olarak tanımlanır. Macclay ve Osgood (1959), tekrarların konuşma anında sesbirimlerinden sözcük gruplarına kadar geniş bir alanda gerçekleşebileceğini söyler. Çalışmamızda öğrencilerin konuşmalarında tekrarlanan sesler, sözcükler, sözcük gurupları tekrar türü akıcılık sorunu olarak ele alınmıştır.

Tereddütler genel tanımıyla konuşma sırasında tamamlanmamış sözcükleri içerir. Altıparmak (2015) çalışmasında konuşmacının bir sözcüğün üretimine başladığı anda yaşadığı tereddüdün bir sonucu olarak, sözcüğün üretimini tamamlamadan yarıda kestiği akıcılık sorunu türü olarak ele almaktadır.

Uzatma, konuşma sırasında sözcüklerin normalde olduğundan daha çok uzatılarak çıkarılmasıdır. Silverman (1995), Hedge (1996), Carlo ve Watson (2003) ise uzatmaları sözcük içinde bir sesin işitilebilir, istemsiz uzatılması olarak tanımlar (Akt: Akgün, 2005: 45).

Konuşmacı bazen konuşması sırasında yanlış bir sözcüğü anımsar ve bu yanlış sözcükle cümleye başlar. Daha sonra bu hatasını fark eder ve daha önce kullanıldığı sözcüğü önemsemeyerek yeni bir sözcükle konuşmasına devam eder. Bu durum yanlış başlangıç olarak tarif edilir.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli ve Çalışma Grubu

Ortaokul öğrencilerinin konuşmalarında gözlemlenen akıcılık sorunlarını türlerini “dolu duraklar”, “tekrarlar”, “dolgu sözcükler”, “tereddütler”, “yanlış başlangıçlar”, “uzatmalar” açısından öğrencilerin sınıf düzeylerine göre değerlendirmek amacıyla yapılan bu çalışmanın deseni karma desen kullanılarak tasarlanmıştır. Araştırma hem durum çalışması modeli hem de tarama modelleri arasından ilişkisel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Karasar (2012)'ye göre ilişkisel tarama modelleri iki ya da daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir.

Çalışmaya; 2015-2016 eğitim-öğretim yılı İzmir ili Bayraklı ilçe merkezinde bulunan MEB'e bağlı Ticaret Borsası Ortaokulu bünyesinde yer alan 6, 7 ve 8. sınıfta okuyan tesadüfi örnekleme yoluyla seçilen 60 öğrenci katılmıştır. Örneklem seçimi güç analizine uygun olarak yapılmış ve yapılan işlem sonucunda örneklem her sınıf düzeyinden 20 kişi olarak belirlenmiştir.

2.2. Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışmanın verilerinin toplanması için İzmir ili Bayraklı ilçe merkezinde bulunan Ticaret Borsası Ortaokulu öğretmenleri ile görüşülmüş ve öğrencilerle yapılacak çalışma anlatılmıştır. Çalışmaya katılan ilgili sınıflardaki öğrencilere yönelik formlar doldurulmuştur. Çalışmaya başlarken öncelikle öğrencilere kendi sınıf düzeylerine uygun olarak seçilen, ders kitaplarında yer alan metinler araştırmacı tarafından okunmuştur. Metnin okunmasının ardından her bir öğrenciden dinlediği metni anlatması metni anlatmaları istenmiş ve konuşmaları ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Tüm ses kayıtları yazılı metinlere (çevriyazıya) dönüştürülmüştür. Yazılı metinlere dönüştürülen ses kayıtları araştırmacı tarafından akıcılık sorunlarını saptamak amacıyla analiz edilmiştir ve çalışmanın amacına uygun olduğu düşünülen içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir tekniktir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2009).

Çalışmada ölçünlü bir veri elde edilmesi için tüm öğrencilerin konuşmalarında sözcük sayısı 300 ile sınırlandırılmıştır. Öğrenciler konuşmaya dâhil edilirken akıcılık sorunu tanısı için kabul edilen 300 sözcükte %3'ün üstünde bir takılma sıklığı gösterme şartı aranmıştır (Pellowski ve Conture, 2002; Akt: Akgün, 2005: 38). Bu düzeyde bir takılma göstermeyen öğrenciler, akıcılık sorunu yaşamadıkları

varsayılarak, çalışmaya dâhil edilmemiştir. Benzer şekilde 300 sözcüğe ulaşamayan öğrencilerin konuşma örnekleri de araştırmaya dâhil edilmemiştir. Çalışmaya alınan öğrencilerin konuşma örnekleri çevriyazı tekniğiyle yazıya dökülerek akıcılık sorunları açısından incelenmiştir. Tespit edilen akıcılık sorunları türlerine göre (Dolu Duraklar, Dolgu Sözcükler, Tekrarlar, Tereddütler, Uzatmalar, Yanlış Başlangıçlar) sınıflandırılmıştır. Bulgular istatistiksel yöntemler aracılığıyla çözümlenmiştir. Araştırmanın amacına uygun elde edilen veriler betimsel olarak (frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma) ve ANOVA kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen istatistik veriler araştırmacı tarafından yorumlanarak ortaya çıkan bulgularla ilgili literatür ışığında yorumlanarak araştırmanın sonuçlarına ulaşılmıştır.

3.Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilerinin konuşmalarında [ee], ve [ıı], [eı], [ımm], sesleri ile **dolu durak** yapıldığı gözlenmiştir. Gözlemlenen “dolu duraklar” a şu şekilde örnekler verilebilir:

ıı kırmızı bi tane nilüfer varmış (E.U. 6.Sınıf K.)

ıı güzel saçlı ıı güzel yüzlü ıı kolları ve bacakları (O.A. 7.Sınıf E.)

ıı ee nasılsınız ıı ne almak istersiniz (S.S. 8.Sınıf K.)

Öğrencilerin konuşmalarında “şey”, “falan”, “böyle”, “yani”, “sonra” ve “işte” gibi **dolgu sözcükleri** kullandıkları gözlenmiştir. Gözlemlenen dolgu sözcüklere şu şekilde örnekler verilebilir:

şey ıı kaf dağının arkasında (Y.P. 6. Sınıf E.)

yani burda kalemler defterler yani çok (S.G. 7.Sınıf K.)

şey işte ıı düğmesi falan açılmış (S.A. 8.Sınıf K.)

Tekrarlar genellikle sözcük/sözcük grubu; hece ve ses tekrarları şeklinde gözlemlenmiştir. Gözlemlenen tekrar türlerine şu şekilde örnekler verilebilir:

bü-bütün komşu köylerin halkı (İ.E. 6.Sınıf K.)

istanbulda dükkancıymış- dükkancıymış (G.Ç. 7.Sınıf K.)

yumuşak bi sesle söy-söylemiş (K.H. 8.Sınıf K.)

Gözlemlenen konuşmalarda rastlanan **tereddüt** türündeki akıcılık sorunlarının bazılarına şu şekilde örnek verilebilir:

nilüfer **pire** - nilüfer meleşini çağırıp(M.Y.K 6.Sınıf E.)

en son **ba-** memur çarşıya çıkmış (S.K.Ö. 7.Sınıf E.)

siz bu **kita-** bu tezgahı biraz düzenlerseniz (M.S. 8.Sınıf K.)

Gözlemlenen **uzatmalara** şu şekilde örnek verilebilir:

e- evlenme çağı geldiği halde kimseyi bulamamış (Z.G 6.Sınıf K.)

bi çocuk varmış aa-annesi ve (S.S.8.Sınıf K.)

bize ha o-okuduktan sonra getireceğim (M.B.D. 8.Sınıf E.)

Gözlemlenen konuşmalarda rastlanan **yanlış başlangıç** türündeki akıcılık sorunlarının bazılarına şu şekilde örnek verilebilir:

kraliçenin **prens-** oğulları varmış (S.G. 6. Sınıf K.)

annesi gitmiş bakmış- çocuk gitmiş bakmış (F.B. 7.Sınıf E.)

annem **kan püs-** ateş püskürüyordu (K.Ş. 8.Sınıf E.)

3.1. Ortaokul Öğrencilerinin Konuşmalarında Gözlemlenen Akıcılık Sorunu Türlerinin İncelenmesi

Ortaokul öğrencilerinin konuşmalarından elde edilen bu bulgular akıcılık sorunu türleri ortalamalarına göre incelenmiştir. Öğrencilerin konuşmalarında gözlemlenen akıcılık sorunu türlerinin ortalamalarını değerlendirmek amacıyla ANOVA testi yapılmıştır. %95 güvenle elde edilen sonuçlar Tablo 1’de görüldüğü gibidir.

Tablo 1: Ortaokul Öğrencilerinin Konuşmalarında Gözlemlenen Akıcılık Sorunu Türlerinin Sınıfa (Yaşa Göre) Değerlendirilmesi

Akıcılık Sorunu Türleri	6.SINIF	7.SINIF	8.SINIF
	Ortalama±Ss	Ortalama±Ss	Ortalama±Ss
Dolu Durak	24.05±11.73	21.20±9.01	20.40±12.01
Dolgu Sözcük	5.85 ±5.47	6.35 ±8.75	6.05 ±7.74
Tekrar	12.45 ±7.22	9.00±7.23	6.75±4.38
Tereddüt	3.35 ±2.10	2.00±1.41	2.25±1.80
Uzatma	0.90 ±1.11	0.65±0.81	1.35±1.30
Yanlış Başlangıç	1.95 ±1.60	1.10±1.29	1.85 ±1.46
Toplam	48.55 ±14.27	40.30±13.78	38.65±18.40

p=0.00

Tablo 1'e göre ortaokul öğrencilerinin konuşmalarında akıcılık sorunu türlerinin ortalamalarına göre ANOVA testine göre %95 güvenle istatistiksel olarak fark anlamlı bulunmuştur ($p=0.00$). Akıcılık sorunu toplamlarına bakıldığında en çok altıncı sınıfların konuşmalarında akıcılık sorunu olduğu görülmektedir ve bu sırayı yedinci sınıflar izlemektedir. En az ise sekizinci sınıfların konuşmalarında akıcılık sorunu olduğu görülür.

Akıcılık sorunu türleri ortalamalarına bakıldığında altıncı, yedinci ve sekizinci sınıfların hepsinde en çok gözlemlenen akıcılık sorunu türünün "dolu durak" olduğu saptanmıştır. Bunu "tekrar", "dolgu sözcük", "tereddüt" ve "yanlış başlangıç" takip etmiştir. En az gözlemlenen akıcılık sorunu türü ise "uzatmalar" dır.

3.2. Ortaokul Öğrencilerinin Konuşmalarında Gözlemlenen Akıcılık Sorunu Türlerinden Dolu Durakların Değerlendirilmesi

Çalışmamızda ortaokul öğrencilerinin konuşmalarında gözlemlenen akıcılık sorunlarını altı türde (dolu durak, dolgu sözcük, tekrar, tereddüt, uzatma ve yanlış başlangıç) incelenmiştir. Elde edilen veriler ışığında en çok kullanılan akıcılık sorunu türü olan "dolu durak" ların daha detaylı incelenip değerlendirilmesine karar verilmiştir.

Ortaokul öğrencilerinin dolu duraklardan sıklıkla [ee], [u], [ei], [imm], [ii] ve [ai] kullandığı gözlenmiştir.

Tablo 2: Ortaokul Öğrencilerinin Konuşmalarında Gözlemlenen Akıcılık Sorunu Türlerinden Dolu Durakların Değerlendirilmesi

DOLU DURAKLAR												
	[ee]		[u]		[ei]		[imm]		[ii] - [ai]		Toplam	
SINIF	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
6.Sınıf	51	10.6	321	66.6	80	16.6	29	6.0	1	0.2	482	36.6
7.sınıf	48	11.3	298	70.0	61	14.3	15	3.5	4	0.9	426	32.4
8.Sınıf	77	18.9	287	70.3	15	3.7	27	6.6	2	0.5	408	31.0
Toplam	176	13.4	906	68.8	156	11.9	71	5.4	7	0.5	1316	100.0

$p=0.00$

Tablo 2'ye bakıldığında dolu durakları en çok altıncı sınıf öğrencilerinin konuşmalarında, daha sonra yedinci sınıfların konuşmalarında ve en az ise sekizinci sınıfların konuşmalarında görülür. Tüm sınıflardaki öğrencilerin konuşmalarında toplamda en fazla dolu duraklardan [u] ve en az ise [ii] - [ai] görülür.

Altıncı sınıfların konuşmalarına bakıldığında en fazla dolu duraklardan [u] görülür. Bunu [ei], [ee] ve [imm] takip eder. En az ise [ii] - [ai] görülür. Yedinci sınıfların konuşmalarına bakıldığında en fazla dolu duraklardan [u] görülür. Bunu [ei], [ee] ve [imm] takip eder. En az ise [ii] - [ai] görülür. Sekizinci sınıfların konuşmalarına bakıldığında en fazla dolu duraklardan [u] görülür. Bunu [ee], [imm] ve [ei] takip eder. En az ise [ii] - [ai] görülür.

4. Tartışma ve Sonuç

Çalışmanın sonucunda ortaokul öğrencilerinin konuşmalarında “dolu durak”, “dolgu sözcük”, “tekrar”, “tereddüt”, “uzatma” ve “yanlış başlangıç” olmak üzere incelenen akıcılık sorunlarının tamamının gözlemlendiği belirlenmiştir. Ortaokul öğrencilerinin konuşmalarındaki akıcılık sorunu türleri incelendiğinde ise altıncı, yedinci ve sekizinci sınıfların hepsinde en çok kullanılan akıcılık sorunu türünün “dolu duraklar” olduğu saptanmıştır. Bunu “tekrarlar”, “dolgu sözcükler”, “tereddütler” ve “yanlış başlangıçlar” takip etmiştir. En az kullanılan akıcılık sorunu türü ise “uzatmalar” dır.

Akıcılık sorunlarının türlerinden dolu duraklar incelendiğinde, en fazla altıncı sınıfta bulunduğu, yedinci sınıfa gelindiğinde biraz daha azaldığı ve sekizinci sınıfta en az olduğu görülmüştür. Bu konuda yapılan diğer çalışmalara bakıldığında; Doğan (2001)’ın 2.6 -5.6 yaş aralığındaki çocuklar ile yaptığı çalışmasında konuşmalardaki dolu durakların 2.5 yaşından itibaren 5.5 yaşına kadar artma eğiliminde olduğu ortaya çıkmıştır. Kowal’s vd. (1975), okul öncesinden on kinci sınıfa kadar normal konuşan çocukların gösterdikleri akıcılık kusurlarının gelişim süreci içindeki değişikliğini incelediği çalışmada dolu durakların ikinci sınıf düzeyinde artış gösterirken zaman içerisinde çok az bir değişiklik seyretdiğini söyler (Akt: Doğan, 2001: 27). Altıparmak (2015) ise çalışmasında hazırlıklı ve hazırlıksız olmak üzere iki konuşma türünü incelemiştir. Hazırlıklı konuşma durumunda 4-8 yaş grubunda bir değişiklik bulunmazken, 18-23 ve 33-50 yaş grubunda dolu durakların yaşa bağlı olarak arttığını ve hazırlıksız konuşma durumunda ise; dolu durak için yaş değişkeninin herhangi bir etkisinin olmadığını belirtmiştir. Bu çalışmalar ve çalışmamızın sonuçlarından hareketle dolu durakların bebeklikten itibaren belli bir yaşa kadar artarken daha sonra azaldığı ve okul çağına gelindiğinde yaşa bağlı olarak yeniden artış gösterdiği söylenebilir. Yetişkinlik döneminde ise hazırlıksız konuşmada yaşın etkisi olmadığı ancak hazırlıklı konuşmada dolu durakların kullanımın yaşa bağlı olarak arttığı söylenebilir.

Akıcılık sorunlarından dolgu sözcüklere bakıldığında dolgu sözcüklerin ise en az altıncı sınıfta görüldüğü, yedinci sınıfta arttığı ve sekizinci sınıfta yeniden azaldığı belirlenmiştir. Doğan (2001)’ın çalışmasında dolgu sözcükler incelendiğinde 2.5 yaşından itibaren 4-4.5 yaşına kadar artma eğiliminde olduğunu ve sonrasında azalmaya başladığını görülür. Kowal’s vd.(1975)’nin çalışmasında dolgu sözcüklere bakıldığında, dördüncü sınıf düzeyinde artmış, altıncı sınıf düzeyinde hafif bir düşüş göstermiş ve onuncu sınıfta en üst düzeye çıkmıştır. (Akt: Doğan, 2001: 27). Bu sonuçlar göz önüne alındığında konuşmada dolgu sözcüklerin kullanımı ile ilgili yapılan çalışmalarda çalışma grubunun farklılığı sonuçların farklılığına neden olurken yaşın dolgu sözcük kullanımında doğrudan etkilemediği söylenebilir.

Tekrarlar incelendiğinde, en fazla altıncı sınıfta görüldüğü, yedinci sınıfa gelindiğinde biraz daha azaldığı ve sekizinci sınıfta en az görüldüğü söylenebilir. Bjerkan (1988), akıcılık sorunu türlerinden “tekrarlar” her yaşta görülmekle birlikte, en fazla konuşma gelişiminin erken dönemlerinde ortaya çıktığını bildirmiştir. (Akt: Akgün, 2005: 73). Carlo ve Watson (2003), ve Kowal’s vd.(1975)’ “tekrarlar” ın küçük yaşlarda daha çok görüldüğünü ve anaokulu çocuklarında en fazla rastlanan türün “tekrar” olduğunu ve bunun on ikinci sınıfa gelene kadar yaş ile birlikte azaldığını ortaya koymuştur. Altıparmak (2015) ise hazırlıklı konuşma durumunda 4-8 yaş grubu çocuk katılımcılarda tekrar için yaş değişkeninin herhangi bir etkisinin olmadığını gözlemlerken, hazırlıksız konuşma durumunda ise 4-8 yaş grubu çocuk katılımcılarda daha çok gözlemlendiğini belirtir. Buradan hareketle tekrarların,

konuşma gelişiminin belirli bir döneminden sonra azalmaya başladığı ve bu durumun gelişen sözcük ve gramer bilgisinin ifade gücünü arttırdığı söylenebilir.

Akıcılık sorunu türlerinden tereddüte bakıldığında en fazla altıncı sınıfta görüldüğü, yedinci sınıfa gelince azaldığı ve sekizinci sınıfta yeniden arttığı görülmüştür. Altıparmak (2015) çalışmasında hazırlıklı konuşma durumunda 4-8 yaş grubunda hariç 18-23 ve 33-50 yaş grubunda tereddüt için yaş değişkeninin herhangi bir etkisinin olmadığını gözlemlerken, 50 yaş üzeri katılımcılarda diğer yaş gruplarına göre daha çok olduğunu gözlemlemiştir. Hazırlıksız konuşma durumunda ise; tereddüt için 4-8 yaş grubu çocuk katılımcılarda daha çok gözlemlemiştir. Bu nedenle konuşmada tereddüt kullanımı ile ilgili yapılan çalışmalarda çalışma grubunun farklılığı sonuçları da farklılaştırmıştır.

Uzatmalar incelendiğinde ise, yedinci sınıfta altıncı sınıftan daha az görüldüğü, ancak sekizinci sınıfta tekrar arttığı görülmüştür. Doğan(2001) uzatmaların 2.5 yaşından itibaren 5.5 yaşına kadar artma eğiliminde olduğunu söylemektedir. Altıparmak (2015) çalışmasında uzatma için hazırlıklı konuşma durumunda 4-8 yaş grubu çocuk katılımcılarda daha çok gözlemlendiğini ve hazırlıksız konuşma durumunda ise uzatma için 4-8 yaş grubu çocuk katılımcılarda daha çok gözlemlendiğini vurgulamıştır. Diğer yaş gruplarında ise yaş değişkeninin uzatma kullanımını etkilemediğini belirtmiştir. Buradan hareketle çalışma grubunun farklılığı sonuçları da farklılaştırdığı ve tüm akıcılık sorunları içinde uzatmaların yaştan bağımsız olarak bireylerin konuşmalarında ortaya çıktığı söylenebilir.

Yanlış başlangıçlar incelendiğinde en fazla altıncı sınıfta görüldüğü, yedinci sınıfa gelince azaldığı ve sekizinci sınıfta yeniden arttığı görülmüştür. Kowal's vd. (1975)'in çalışmasında yanlış başlangıçların anaokulu düzeyinde daha yaygın olduğu, ikinci sınıfta hafif bir düşüş gösterdiği ve dördüncü sınıfta yeniden sıklık düzeyine çıktığı görülmüştür. (Akt: Doğan, 2001: 27). Altıparmak (2015) ise çalışmasında yanlış başlangıç türü için 4-8 yaş grubu çocuk katılımcılarda daha çok gözlemlendiği, hazırlıksız konuşma durumunda ise; 4-8 yaş grubu çocuk katılımcılarda daha çok gözlemlendiği belirtir. Sonuç olarak yanlış başlangıçların bireylerin ifade gücü geliştikçe azalma gösterdiği ancak çalışma grubundaki farklılıkların sonuçların da değişmesine neden olduğu söylenebilir.

Çalışmanın sonuçlarından hareketle özellikle 'dolu durakların' tüm sınıf düzeylerinde en fazla görülen akıcılık sorunu türü olduğu bulgulanmıştır. Dolu durakların sınıf düzeyine göre incelendiğinde her sınıfta görülmesi dolu durakların gelişimsel bir akıcılık sorunu türü değil öğrenilen bir akıcılık sorunu türü olduğunu göstermektedir. Çalışma grubundan elde edilen verilerde dolu durak ve tekrarların yaşa bağlı olarak azaldığı ancak tereddüt, uzatma ve yanlış başlangıç türlerine bakıldığında yaşa bağlı bir doğrusallık göstermediği altıncı sınıfta en fazla görüldüğü, yedinci sınıfta biraz azaldığı ve sekizinci sınıfta tekrar arttığı belirlenmiştir. Buna benzer ancak ters yönde bir değişim dolgu sözcük türünde görülmüştür ve dolgu sözcüklerin kullanımının altıncı sınıfta en az olduğu, yedinci sınıfta biraz arttığı ve sekizinci sınıfta yeniden azaldığı bulunmuştur. Sonuçların bu şekilde farklılık göstermesinde çalışma grubunu etkileyen dış etmenlerin (aile, çevre, akran, öğretmen vb.) etkili olduğu söylenebilir. Akıcı konuşmanın bir iletişim eksikliğine yol açacağı düşünüldüğünde, öğrenilen bir beceri olan akıcı konuşmanın eğitim faaliyetleriyle geliştirilmesi ve ulaşılan sonuçların akıcılık sorunlarını tespit edilmesi ve bu konuda öğrencilerin dikkatinin çekilmesinde etkili olacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Akgün, Ö. (2005). *Türkçe konuşan 3-6 yaş grubundaki kekemeliği olan ve olmayan çocukların konuşma akıcısızlıklarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Altıparmak, A. (2015). *Türkçe konuşmada akıcısızlık: psikodilbilimsel bir inceleme*. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Bjerkkan, B.(1980). Word fragmentations and repetitions in the spontaneous speech of 2-6-yr- old children. *Journal of Fluency Disorders*, v.5. p.137-148. 1980.
- Carlo, E.J., Watson, J.B.(2003). Disfluencies of 3-and-5-year -old spanish-speaking children. *Journal of Fluency Disorders*, v.28. p.37-53.
- Carter,R., McCarthy, M. (2006). *Cambridge grammer of English acomprehensive guide*. Cambridge University press, Cambridge.
- DeJoy, D.A., Gregory, H.H.(1985). The relationship between age and frequency of disfluency in preschool children. *Journal of Fluency Disorders*, v.10. p.107-122. 1985.
- Doğan, Ö. (2001). *Okulöncesi dönem çocuklarının konuşmalarının akıcılık özelliklerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Geetha, Y.V., Pratibha, K., Ashok, R. (2000). Classification of childhood disfluencies using neural networks. *Journal of Fluency Disorders*, v.25:99-117. 2000.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Liu, Y., Shriberg, E. ve Stolcke, A. (2003). Automatic disfluency identification in conversational speech using multiple knowledge sources. *In Proceedings of the European Conference on Speech Communication and Technology*,957-960.
- Maclay, H., Osgood C.H.(1959). Hesitation phenomena in spontaneous English speech. *Source Word*, Volume 15, p.19-44.
- Menyhárt, K. (2003). Age-dependent types and frequency of disfluencies. *In Proceedings of DiSS'03(pp.45-48)*,Göteborg University, Sweeden.
- Pellowski, M.W., Conture, E.G.(2002). Characteristics of speech disfluency and stuttering behaviors in 3-and 4-year-old children. *Journal of Speech, Language and Hearing Research*, v.45. p.30-34. 2002.
- Ruhi, Ş. (2011). Creating a sustainable large corpus of spoken turkish for multiple research purposes. *Ulusal Konuşma ve Dil Teknolojileri Platformu Kuruluşu: Türkçede Mevcut Durum Çalıştay Bildirileri*, TÜBİTAK, BİLGEM, Gebze.
- Schwartz, H.D., Zebrowski, P.M., Conture, E.G. (1990). Behaviours at the onset of stuttering. *Journal of Fluency Disorders*, v.15. p.77-86,1990.
- Throneburg, R.N., Yairi, E. (2001). Durational, proportionate and absolute frequency characteristics of disfluencies. *Journal of Fluency Disorders*, v.44. p.38-51. 2001.
- Vural, E. (2008) *Disfluency in second language: a quantitative study on Turkish learners of English*. Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Yalçın, A., Adıgüzel, F. (2014). *The importance of speaking for senior managers: how a director should speak*. *Journal of World of Turks*, Vol. 6, No.1.